

SÈRIE 3

OPCIÓ A. Comentari de text

TEXT: SANT TOMÀS D'AQUINO. *Dels principis de la naturalesa..*

Apartat de comprensió [3,5 punts en total]

Es valoraran els aspectes de comprensió, redacció, claredat en l'exposició i ordenació dels arguments, tenint en compte especialment el domini dels procediments. No es tracta de penalitzar allò que no ha contestat l'alumne (sempre que surtin les idees principals del text), sinó de valorar la coherència i pertinència d'allò que ha redactat i exposat.

1. Exposeu en una o dues línies la idea principal del text. [1 punt]

L'important és que aparegui, amb una o altra formulació, que Sant Tomàs, seguint Aristòtil, explica els principis de la naturalesa, la generació, el moviment i el canvi des de quatre causes, la material, la formal, l'eficient i la final.

2. Resumiu el contingut del text i assegureu-vos d'especificar clarament quines són les idees més importants que s'hi expressen. [2,5 punts]

Per explicar la naturalesa, la generació, el canvi, el moviment, a més de la matèria, que és en potència, i la forma, que és en acte, cal una causa que ho mogui tot, un agent que ho desencadeni, aquesta és la causa eficient. Però també cal per a Sant Tomàs, que segueix Aristòtil, una tendència, un fi. El fi és el perquè; en els éssers que actuen voluntàriament cal conèixer-lo per a encertar a l'hora d'obrar. En els éssers naturals, els qui no poden triar voluntàriament, el sentit de les seves conductes ja ve determinat.

Apartat de raonament [6,5 punts en total]

3. Expliqueu raonadament la relació que s'estableix entre, per una banda, matèria/forma i potència/acte; i, per altra banda, entre causa eficient i causa final. [3 punts]

Sant Tomàs segueix Aristòtil: la matèria es el material de què estan fetes les substàncies, el bronze en l'escultura; i està en potència de ser estàtua de qualsevol cosa. La forma és l'acte, l'essència que defineix aquella cosa. El pas de la potència a l'acte és el mateix que la transformació de la matèria en la seva millor forma. Aquest pas requereix d'un agent que ho desencadeni, ho propiciï, que és la causa eficient; en el cas de l'estàtua, les mans de l'escultor. Però cal donar un sentit, una orientació al moviment de les mans de l'escultor segons el tipus d'estàtua que vulgui fer; aquesta és la causa final. En el món tomista i aristotèlic tot té un sentit, una tendència, una inclinació.

4. Compareu les idees del text amb la teoria d'un altre autor/a o amb les teories d'altres autors. [2 punts].

Es pot comparar amb Plató o amb Sant Agustí, què creuen que les idees o formes no estan en la substància. Es pot comparar amb la crítica a les causes finals que fan els filòsofs moderns. També es pot comparar amb la crítica a la metafísica, sobre tot quan incorpora una teologia en la defensa de les causes finals.

Tanmateix resta una pregunta oberta que permet l'alumne desenvolupar allò que sap en relació a diversos corrents de pensament de la història de la filosofia.

5. Expliqueu de quina manera creieu que és vigent la problemàtica filosòfica que exposa l'autor. Justifiqueu la resposta. [1,5 punts]

La resposta a aquesta pregunta ha de seguir el criteri de la coherència i la capacitat de raonar, tenint en compte que ja s'ha avaluat procediments i continguts.

Opció B. Desenvolpeu el tema següent: La crítica a la modernitat: postmodernitat i modernitat crítica.

Es valoraran els aspectes de comprensió, redacció, claredat en l'exposició i ordenació dels arguments, tenint en compte especialment el domini dels procediments. No es tracta de penalitzar allò que no ha contestat l'alumne, sinó de valorar la coherència i pertinència d'allò que ha redactat i exposat.

1. Feu un esquema del tema i indiqueu els conceptes fonamentals que desenvolupareu més endavant. [1,5 punts]

Cada alumne ha de proposar una ordenació de les idees que desenvoluparà i les relacions que s'estableixen entre elles. S'hauria de fer referència al fet que la crítica a la modernitat la fan al s. XX, després de les guerres mundials, tant els postmoderns com els autors de la modernitat crítica. Mentre els primers volen superar la modernitat, els segons la volen millorar. La idea de fons és la crítica als conceptes de raó, de subjecte, de progrés, de ciència, d'ètica i d'estètica que van proposar els moderns i il·lustrats.

2. Indiqueu l'època de la crítica a la modernitat: postmodernitat i modernitat crítica, esmenteu els autors principals i altres corrents de pensament d'aquell temps, i comenteu les influències que va rebre. [1,5 punts]

Contextualització històrica: s. XX, després de la segona guerra mundial. Cau la gran confiança en la raó, la ciència, el progrés, els ideals il·lustrats; i també en el capitalisme. Ja havia començat al s. XIX la crítica, per exemple, amb els filòsofs de la sospita (Nietzsche, Freu i Marx), que influeixen molt en els postmoderns. Ara es fa més radical la crítica donat el fenomen dels feixisme. Horkheimer i Adorno comencen amb la Dialèctica de la Il·lustració. Entre els postmoderns es poden destacar Lyotard,

Baudrillard, Foucault; Derrida, Deleuze, Vattimo, etc; entre el moderns crítics Apel, Habermas, Wellmer, Honneth, etc.

Es valoraran aspectes de contingut i adquisició de coneixements. Comprensió de les teories de l'autor, capacitat de relacionar i desenvolupar les seves idees i propostes i de relacionar-les amb les idees d'altres autors.

3. Expliqueu de quin problema o de quins problemes tracta la crítica a la modernitat: postmodernitat i modernitat crítica i quines solucions hi aporta. [4 punts]

Els postmoderns no creuen en les categories que els filòsofs moderns havien proposat, d'autonomia, universalisme, veritat, objectivitat, progrés, etc., i reivindiquen la seva deconstrucció. En contra defensen allò local, allò contingent, allò feble. Des de la modernitat crítica, es preocupen de repensar millor aquells mateixos ideals moderns. Es discuteix la possibilitat de tenir conceptes de veritat/falsedat que siguin universals i necessaris; i en la possibilitat de cap fonamentació filosòfica més enllà de la crítica continua a les formes culturals que ens constitueixen i ens limiten. Tots els autors d'aquests corrents crítics mantenen que la raó pura kantiana és interessada, i el seu ideal d'autonomia racional desencarnat i desarrelat (sense cos ni circumstància), no impregnat per la història i la cultura que la pensa.

En ètica i política repercuteix en la manera de pensar la democràcia i en la possibilitat d'una ètica més centrada en la fragilitat i sensibilitat que universalista i cognitiva.

4. Relacioneu el tema de la crítica a la modernitat: postmodernitat i modernitat crítica amb altres plantejaments filosòfics que altres autors han formulat al llarg de la història de la filosofia; compareu les solucions que proposa la crítica a la modernitat: postmodernitat i modernitat crítica als problemes que es plantegen amb les solucions que hi han aportat altres autors. [1,5 punts]

Es pot comparar amb la modernitat que estan tots criticant, o amb les filosofies clàssiques grecoromanes realistes i poc atentes a la subjectivitat i la seva circumstància lingüística i cultural.

Tanmateix resta una pregunta oberta que permet a l'alumne desenvolupar allò que sap en relació a diversos corrents de pensament de la història de la filosofia.

5. Expliqueu quina vigència creieu que té la crítica a la modernitat: postmodernitat i modernitat crítica i feu-ne una valoració personal. [1,5 punts]

La resposta a aquesta pregunta ha de seguir el criteri de coherència i capacitat valorativa, tenint en compte que ja s'ha avaluat procediments i continguts. S'avaluen aquí aspectes relacionats amb valors i normes.